

CAPUT XXXIX.

In Cinnabari Minerali latere aurum & argentum demonstrat.

A Pud peritos artifices constat in Cinnabari minerali & auri & argenti latere principia; conjicere quoque non nihil possumus ex *Callisthene*, & ipsum, & *Theophrastum*, & *Aristotelem* in ea fuisse sententia, quod metalla possent inter se verti, cum unam tantum formam illis assignaverit ipse *Callisthenes*, quam facile *Galenus* admisit, ex accidenti tantum differre illa, nonnullis rationibus argumentatus, si legitimus ille *Galenus*, non supposititius liber habendus sit.

Nos verò ut assentiri hac in re duce ratione *Callistheni* possemus, effecit etiam multorum Alchemistarum multiplex experientia, quâ seorsum aurum, seorsum argentum diversis granulis effici ex Cinnabari minerali: itemque simul & aurum, simul & argentum eodem tempore ex eadem Cinnabari minerali parari viderunt, & si quando quod jacebat ab auro disclusum, liquore eo acuto, quem vulgus partientem aquam appellat, compererunt, multum auri & argenti contineri facto id periculo planè constitit. Dum agit de *natura Vincentius Burgundus*, veram artem non solum à se cognitam asserit, quâ aurum & argentum segregari, verum etiam eam, quâ fieri censet, motus & ipse fortassis rei experientiâ, utpote qui deprehenderit, ea cæteris in metallis latitare.

In Cinnabari minerali præprimis latitant aurum & argentum, cum Φ re & Ψ rio, quæ materia auri & argen-

argenti sunt vera, præ aliis mineralibus & metallis gaudeat, & quidem non vulgaribus, verum singularibus ac metallis infitis. Sulphur igitur vulgare non est materia auri & argenti, verum quod ex corporibus metallicis & Cinnabari minerali extrahitur. Nec Ψ rius hic, quem diximus esse materiam auro & argento proximam, est ille vulgaris Ψ rius, qui palam à mercatoribus venit, & ex *Hispania* aut *Germania* advehitur, sed qui ex corporibus imperfectè mistis, plumbo, stanno, ære, ferro subtili, nec non Cinnabari nativa singulari arte prolicitur. Inter quos omnes & vulgarem, nulla, nisi in solis accidentibus quibusdam, est differentia. Fluidi enim æq; sunt ferè & ejusdem proportionis & gravitatis.

Verum Ψ rius corporum magis est coctus vulgari, quin etiam inter se alius alio magis aut minus digestus est. Omnes tamen vi ignis in vaporem feruntur sursum, alii celerius, qui minus cocti, alii tardius, vehementiorisque ignis vi, qui magis decocti sunt. Atque hac de causa Ψ rius vulgaris, qui indefinitam valdè habeat humiditatem, omnium celerimè in fugam vi ignis abit. Qui autem in corporibus metallicis infit Ψ rius, ex eo quodammodo judicatur, quod fusa & igne liquata omnia Ψ rius fluidus conspiciantur, quamvis frigore proprio ab igne deposita rursus constant.

Ex omnibus equidem metallis, ferro excepto, Ψ rius fluidus excernitur, beneficio Ψ rii vulgaris.

Abluendo enim & macerando perfectè, quicquid impurum est, & à natura Ψ rii alienum, abit in fœcem, quod super est, vaporario calore solvitur.

Atque etiam absque ære, solum istud argentum vivum, quod Ψ rium dicimus, nihil aliud est, quàm argentum & aurum crudum & indefinitum, quod à causa efficiente definitum statim in illa transit.

Cum

Cum igitur Cinnabarimineralis & reliqua metalla mutantur in aurum aut argentum, forma substantialis illorum non perit, sed sola accidentaria. Compositum non corrumpitur, sed perficitur; non enim corrumpitur compositum seu subjectum, sed aliquid generatur potius, & nova forma substantialis exoritur. Sed quoniam multi, huic opinioni contradicentes, sunt, quod duæ formæ in eodem subjecto subsistere nequeant, quærimus ab iis, an forma substantialis uvæ immaturæ sit eadem, quæ maturæ, an diversa? Eos responsuros putamus, eandem utriusque formam esse substantialem: & inchoatam dicere verebuntur. Atqui uva hæc immatura est, cum maturitate seu coctione perfici possit. Ergo perfectio hæc non ad formam substantialem pertinet, sed ad accidentariam. Ast dicent: Quod antea fuit, & nunc non est, corruptum est: Ergo forma prior, quæ erat in composito, perit, & nunc alia orta est. Sic docent, solum Φ rium, qui prius erat, corruptum esse, postquam mutatum fuerit in aurum vel argentum. Quibus concedimus, cum mutatus fuerit Φ rius in aurum vel argentum, mutationem, aut etiam corruptionem fieri accidentium priorum, & formam priorem accidentariam interire, & generationem fieri aliorum accidentium, & aliam formam accidentariam oriri in subjecto. Ast non propterea forma substantialis, seu actus prior in Φ rio evanescit, sed persistit: & Φ rius, ut aliquid compositum, quod erat imperfectum, perficitur.

In hac autem mutatione Φ rii tam vulgaris, quam ejus, qui metallis est insitus, in aurum vel argentum, non omnia priora accidentia pereunt. Quæ enim auro, argento & Φ rio propria & communia sunt, non pereunt, sed persistunt.

Hæc

Hæc autem sunt accidentia propria & his communia, præsertim auro & Ψ rio, illorum videlicet compositum ab igne non corrumpi, nec exuri, humido unctuoso, cremabili & urente omninò esse expertia, indissolubilem esse mistionem eorum in partes substantiales, esse gravissima, & quæ sunt alia. Verum quædam tantùm accidentia pereunt, quæ non ad formæ substantialis proprietatem pertinent: sed accidentaria sunt, esse nimirum Ψ rium tenuem, liquidum, volatilem & indefinitum; cum enim non sit crassus, solidus, fixus & concoctus, definitur & perficitur.

Hoc igitur constans & ratum est, Ψ rium, vel vulgarem, vel qui metallis imperfectis inest, solâ formâ accidentariâ differre ab auro & argento, non autem substantiali. Quæ tamen sensu non percipitur per functiones, sed ratione per intellectum, & quæ exinanitis prioribus formis accidentariis quibusdam, quæ non ad substantialis formæ proprietatem, sed accidentariæ pertinent, possit auri & argenti functiones omnes expromere, quæ sunt: ignibus resistere, omniaque eorundem examina perpeti, secundum utriusque naturam.

Causa vera & naturalis efficiens aurifica & argentifica in auro & argento, non verò in aliis corporibus aut rebus quærenda aut speranda est. Ignis est principium generandi & augendi ignis ex alio corpore. Aurum & argentum sunt principia auri & argenti generandi & augendi in proxima materia. Ignis externus est causa efficiens adiutrix: princeps autem causa est aurum & argentum. Sed cum vis illa aurifica aut argentifica insita sit auro & argento, & mistione eorundem cum materia proxima perfectio consummetur, cur metallis aut Ψ curio mista eadem non perficiunt. Non enim Ψ rius auri malagmate
mi-